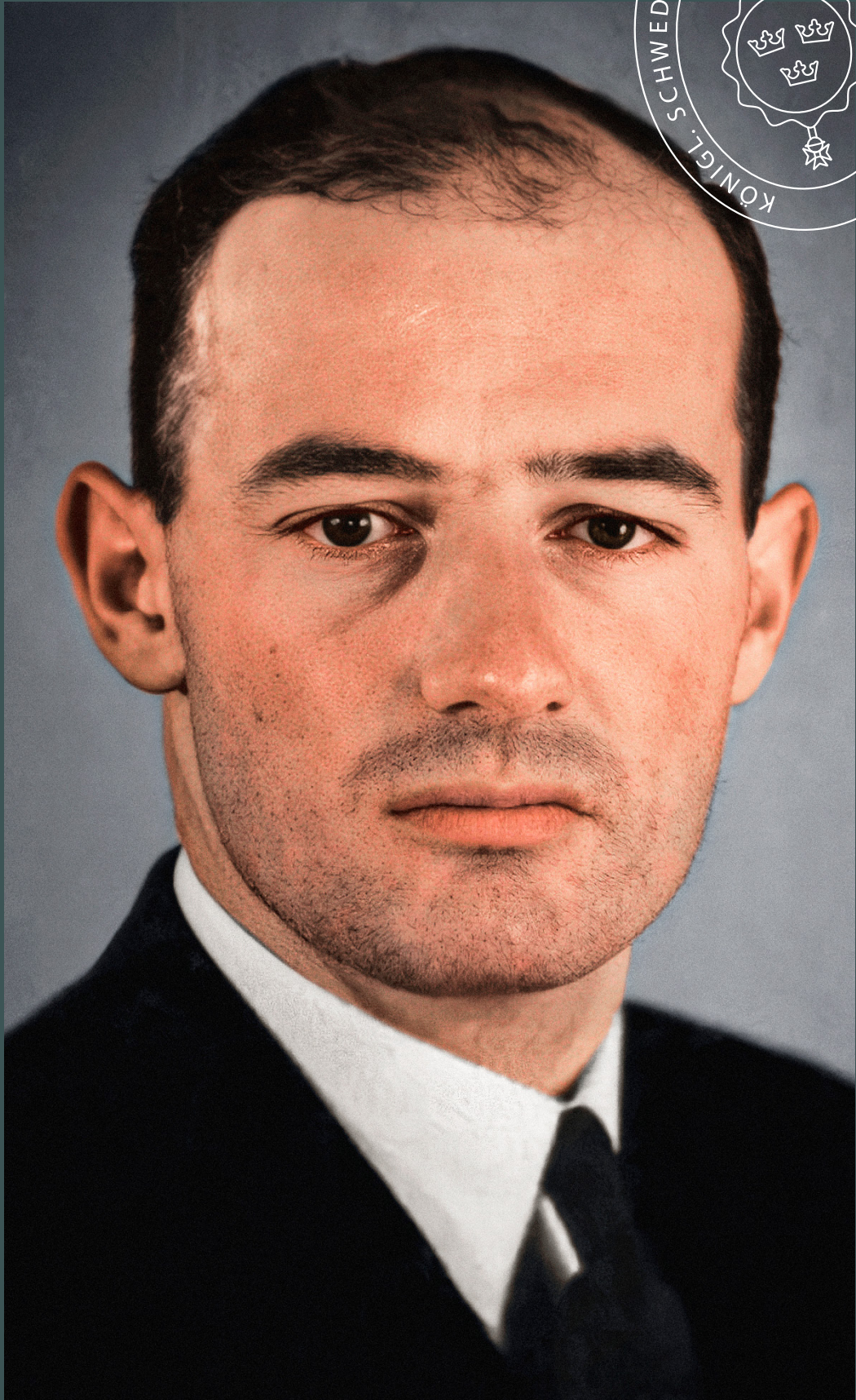

LÄRARHANDLEDNING

FÖREBILDER

Introduktion

Varför ska vi ta del av utställningen *Pieces of Raoul*?

"För mig finns inget annat val" sa diplomaten Raoul Wallenberg som under andra världskrigets slutfas räddade tiotusentals ungerska judar undan förintelselägren. Än idag är den unga svensken vars val gjorde honom till en hjälte också en odödlig symbol för civilkurage världen över.

Utgå från Raoul Wallenbergs historia och reflektera över frågorna kopplade till det du har lyssnat på, först en stund på egen hand, sedan tillsammans med andra i klassen.

Hur kan vi använda rundvandringen *Pieces of Raoul*?

Raoul Wallenbergs historia är väldig drabbande på grund av hans gärningar och risker han tog. Han försvinnande är en händelse som än idag ekar i den svenska utrikespolitiken. Hans historia ger oss en direkt personlig ingång och får eleverna att diskutera om grundläggande värderingar. Hans gärningar kan leda eleverna till ett samtal om lika värdighetsprincipen och betydelsen av vad civilkurage och civil olydnad innebär. Det kan även bidra till att unga människor kan tänka efter och kanske agera när dom ser orättvisor. Raoul Wallenbergs liv och gärningar kan främja elevernas förmåga till personliga ställningstaganden.

Kort om rundvandringen

Den digitala rundvandringen handlar om Raoul Wallenbergs liv. Hans uppväxt i Stockholm, händelser från hans barndom och relationerna till olika familjemedlemmar och hur deras närvaro på olika sätt hade påverkat hans liv. Rundvandringen handlar om vilka upplevelser som påverkade och formade Raoul från att han var mycket ung till att han blev vuxen. Rundvandringen handlar om Raouls resor och de upplevelser som formade hans värderingar samt vad som gjorde att han kom fram till de valen han gjorde i såväl studier som karriär.

I rundvandringen får lyssnaren följa med till krigstiden i Budapest med de insatser som Raoul och hans kollegor genomförde för att rädda människor. Rundvandringen handlar även om efterkrigstiden och händelserna som följde efter att ryssarna hade befriat Ungern.

Om uppgifterna

Uppgifterna är samlade kronologiskt. Det finns uppgifter som handlar om Raouls historia och det finns uppgifter som berör andra framstående personer i historien och i nutid. Man kan välja att arbeta med bara en eller flera av uppgifterna, allt utifrån den tid man har att disponera. Ett annat arbetssätt är att använda uppgifterna som ett komplement till de reflektioner som finns i historien om Raoul.

Om materialet

Skolmaterialet Förebilder består av några olika komponenter för att skapa så lättplanerad och varierande lektioner som möjligt. Den använder olika medier och plattformar så eleverna känner sig delaktiga och utmanade. Följande går igenom de olika komponenterna:

LÄRARHANDLEDNING

I lärarhandledningen finns hjälp och material för att planera lektionerna på enklast sätt. Det finns även diskussionsunderlag och reflektionsfrågor för de olika uppgifterna.

RWC-APPEN

I RWC-appen finns historien om Raoul inläst av Cecilia Åhlberg, som är barnbarn till Raouls syster Nina Lagergren. Denna används till Uppgift 1. Kom ihåg att sätta på off-site-läget från menyn för att få innehållet anpassat till klassrummet.

ELEVPRESENTATION

I elevpresentationen kan du gå igenom uppgifterna på helskärm i klassrummet och fungerar som ett support under lektionerna. Följande symbol visar viken slide i presentationen som innehållet relaterar till:

Slide 1

Pieces of Raoul

Information

Den digitala ljudprommenaden handlar om Raoul Wallenbergs liv. Hans uppväxt i Stockholm, händelser från hans barndom och relationerna till olika familjemedlemmar och hur deras närvaro på olika sätt hade inverkan på hans liv.

Skolanpassad version av appen

I appen finner du en offsite-version av rundvandringen Pieces of Raoul. På detta sätt kan eleverna ta del av historien om Raoul i klassrummet. Öppna appen och följ instruktionerna för att starta appen i offsite-läge. Detta kan även göras från menyn i appen.

Klicka "Ja" här

Annars kan man sätta på läget här i menyn senare

Reflektioner

På tre olika ställen i berättelsen finns reflektioner där eleverna kan reflektera över de olika frågeställningarna direkt efter kapitlet eller vid ett senare tillfälle.

Ljudupplevelse

I kapitel 4 finns det en ljudupplevelse i appen. Här får eleverna blunda och föreställa sig hur det var att stå vid kajen vid Donaufloden. Detta är en stark upplevelse och kan kännas obehaglig för vissa elever.

Kartan

I appen finns en kartvy där man kan se vart i rundvandringen man befinner sig. Om man är på plats i stockholm så är detta bra för att navigera sig. Är man i klassrummet kan det vara att ändå hänga med i kartvyn så man kan se vart platserna ligger då de är kopplade till berättelsen.

Tips!

Appen använder mycket data vid nedladdning, så se till att eleverna laddar hem den på skolans wifi.

Översikt

Uppgift 1 — Raouls historia

Lyssna på berättelsen om Raoul Wallenberg där Cecilia Åhlberg som är barnbarn till Raouls syster Nina Lagergren är talröst. Ca 40 min. Eleverna kan sedan svara på tillhörande frågor.

Exempel på upplägg

Utgå från Raoul Wallenbergs historia och reflektera över reflektionerna kopplade till det ni har lyssnat på, först en stund på egen hand, sedan tillsammans med andra elever i klassen.

Uppgift 2 — Förebilder

Eleverna får läsa texter om nutida förebilder och sedan reflektera kring frågor som till exempel civilkurage eller civil olydnad. Ca 10 min.

Exempel på upplägg

Läs om en eller flera personer och reflektera kring civilkurage, civil olydnad eller på vilket sätt deras egenskaper påverkade deras beslut. De kan sedan reflektera och skriva ner sina tankar kring frågeställningar kopplad till varje person.

Uppgift 3 — Civilkurage idag

Eleverna får lyssna på ljudklipp från manuset om Raoul och välja ut det klipp som berör dem starkast. Ca 20-25 min.

Exempel på upplägg

Fundera kring frågeställningarna och skriv några rader om varje fråga utifrån det ljudklipp man valt ut.

Uppgift 4 — Civil olydnad

(Fördjupning)

Eleverna kan ge exempel från personer i nutid som har handlat mot en orättvisa eller mot ett hot genom civil olydnad? Här kan man gärna ange exempel från Raouls historia och texterna om nutida förebilder.

Eleverna kan sedan reflektera och diskutera kring de nedskrivna frågeställningar utifrån texterna om förebilderna.

Uppgift 5 — Make your mark

(Frivilligt)

Vad har du för relation till civilkurage? Det kan vara något som eleven själv har gjort, något eleven har sett eller en situation där eleven önskar att denne eller någon annan hade reagerat.

Eleverna kan på eget initiativ spela in en kort video om eleven vill kan denne dela sin historia i appen.

Uppgifter

Uppgift 1 — Raouls historia

Slide 3

- Lyssna och reflektera
- Ca 40 min
- Smartphone och hörlurar

I denna uppgift får eleverna lyssna på Raoul Wallenbergs historia. Efter lyssnandet får de reflektera över frågorna kopplade till hans historia, först en stund på egen hand, sedan tillsammans med andra i klassen. Om det är ont om tid kan man börja nästa lektionstillfälle med gruppdiskussionen.

Slide 4

Genom denna övning får eleverna öva på att tala öppet och ohämmat med klasskamrater vilket syftar till att öka elevernas tillit till varandra i klassen och att kunna känna trygghet och förtroende för varandra.

Förslag på frågor som eleverna ska reflektera över;

Slide 5

- Kan en hjälte och förebild vara en vanlig människa som man stöter på i sin vardag?
- Har alla människor alltid en valmöjlighet?
- Hur lär du dej av historien?
- Kan historien hjälpa dej att undvika misstag?
- Vad kan hända när man glömmer historien?
- På vilket sätt påverkar dina egenskaper och erfarenheter dej?
- Kan det påverka din förmåga att gripa in och visa civilkurage?
- Vem har ansvar att gripa in och visa civilkurage?
- Hur påverkas våra liv i Sverige när det pågår ett krig i Europa?
- Bryr du dej mer om ett krig som är nära dej än ett krig långt borta?
- Hur kan media påverka dej och ditt sätt kring civilkurage?
- Raoul Wallenberg såg mycket upp till sin farfar och han var en betydande person i Raouls liv. Har du personer i ditt liv som har påverkat dej?

Slide 6

Uppgift 2 — Förebilder

 Skrivövning

 Ca 10 min

Slide 7-10

I denna uppgift får eleverna själva välja att läsa om en eller fler personer i historien samt i nutid och sedan skriva sina svar på frågorna kopplade till de personerna. Eleverna kan även välja att lyfta en eller flera frågor från Uppgift 1. Till exempel civilkurage, civil olydnad eller på vilket hens egenskaper påverkade de beslut som hen tog.

I denna övning får eleverna själva välja vem de vill läsa mer om utifrån vad deras intressen är. Det är även en övning i att reflektera kring frågorna om civilkurage och/eller civilolydnad, att kunna tänka sig in i just den personens situation och upplevelser.

Slide 11

Uppgift 3 — Raouls gärning och förebilderna omkring honom

 Att skapa och skriva

 20 - 25 min

Slide 12

I denna uppgift får eleverna lyssna på flera korta ljudklipp (dessa kan spelas från Elevpresentationen) som alla utgår från starka händelser i berättelsen om Raoul. Låt dem få välja det klipp som särskilt starkt berört dem och låt eleverna sedan få svara på följande frågor kopplade till nutid;

Slide 13

Instruktion A Vad tycker du är viktiga händelser i ditt liv? Kanske en viss person har betytt mycket för dig. Fundera och skriv ned ett par punkter kring detta.

Instruktion B Hur tror du att dessa händelser eller personer har påverkat dig och ditt sätt att vara, att agera eller tycka?

Instruktion C Är det viktigt att berättelserna om dessa människor inte glöms bort?

Instruktion D Hur kan du bevara deras minnen och gärningar för framtida generationer?

Uppgift 4 — Vad är civil olydnad?

Slide 14

 Fördjupningsfråga

 Del av lektion

Det finns en klassisk text från 1949 som är skriven av den amerikanska filosofen Henry David Thoreau. Där skrev han att det kan komma en gräns där individens eget samvete övertrumfar lagen. Den specifika kontexten han skriver om i texten är USA i mitten av 1800-talet, ett land där slaveriet fortfarande upprätthölls och där ett krig mot Mexico pågick. Självt vägrade Thoreau betala krigsskatt för att han inte ville stödja en regim som upprätthöll slaveri och krig. Hans text blev inflytelserik och resulterade i diskussionen om varför en moralisk övertygelse ibland kan berättiga att lagen inte följs. Frågor för elever att svara på;

Slide 15

1. Vad innebär egentligen civil olydnad?
2. När kan ett brott mot lagen ses som civil olydnad?
3. Är det som är lagligt alltid det rätta?
4. I vilka fall kan ett lagbrott ses som civil olydnad?

Slide 16

Med civil olydnad avses att på ett öppet och (ofta) icke-våldsamt sätt bryta mot lagen eller vägra utföra vissa föreskrivna handlingar för att genom detta förändra samhället i en viss riktning. Suffragetterna i Storbritannien och USA är ett exempel på en rörelse som såg sig tvungen att få till civil olydnad för att få in kvinnors rösträtt på den politiska agendan, för att sedan få allmänheten och de etablerade politiska institutionerna att lyssna.

Slide 17

En viktig sida av civil olydnad är att väcka reaktioner, att få människor att ta ställning. Frågor för eleverna att arbeta med;

1. Vilka medel kan tas för att nå förändringar?
2. Är det berättigat att krossa fönster?
3. Hur får man människor att reagera?

 Slide 18

Uppgift 5 — Make your mark

 Fördjupningsfråga Del av lektion Smartphone Slide 19

Vad har du för relation till civillikage? Dela en händelse då du själv stod upp för orättvisor eller bara sa till någon att sluta. Det kan vara något du har sett någon annan göra, eller en situation där du önskar att du eller någon annan hade reagerat. Du kan också berätta om en förebild du har i ditt liv. Här finns exempel på videor för inspiration.

 Slide 20

Spela in en kort video, eller skriv en kort text om händelsen, och om du vill får du dela din inspelade historia i appen. Gå till "Projekt: Förebilder" i menyn i appen för att dela och titta på andras bidrag.

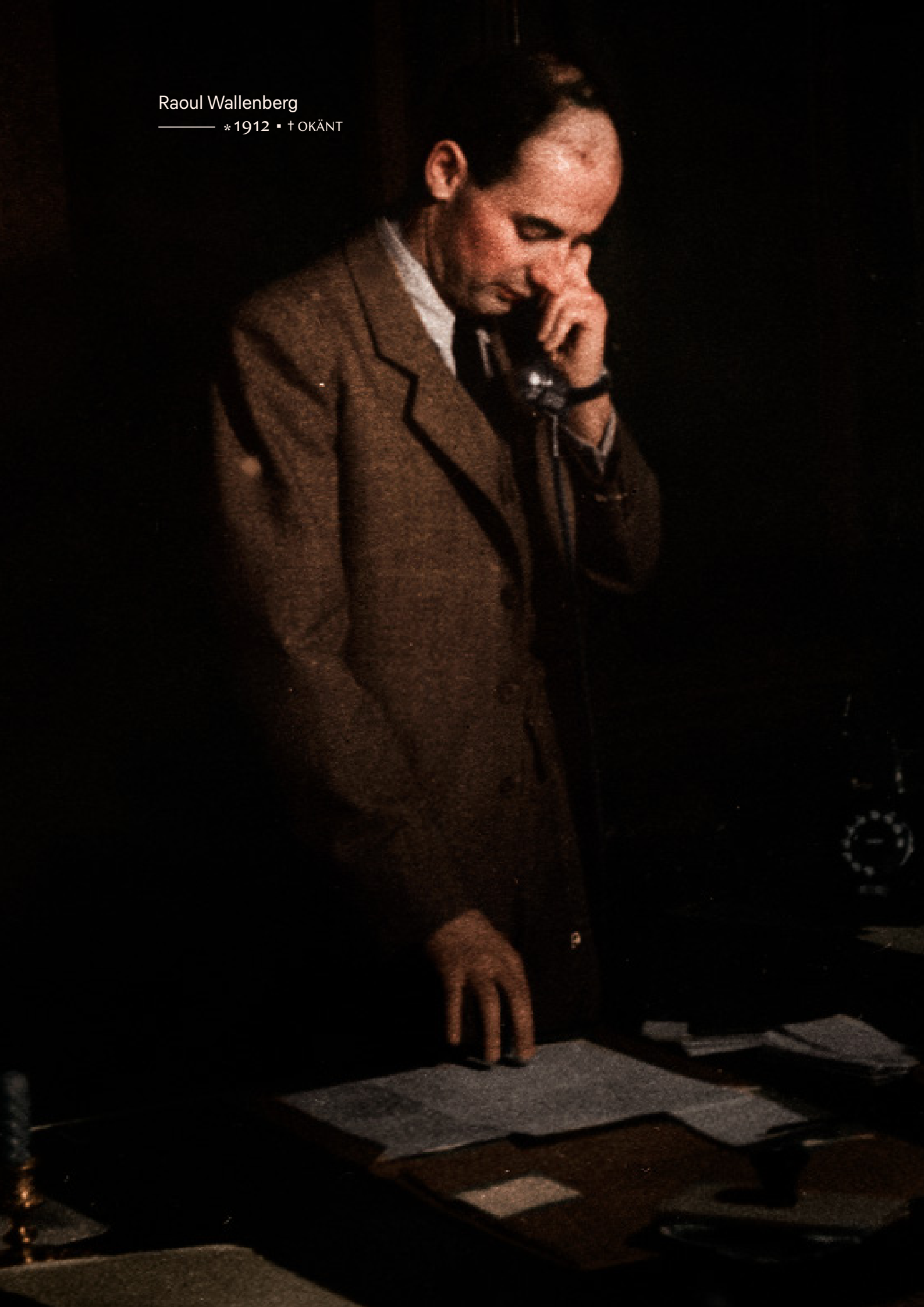
 Slide 21

Uppgift 6 — Bli en förebild

 Fördjupningsfråga Del av lektion Smartphone eller laptop Slide 22

Stärk dig själv som förebild, träna på att göra fler goda gärningar och sprida lycka till din omgivning.

Raoul Wallenberg
—— *1912 • †OKÄNT

Skolans styrdokument

Koppling till skolans styrdokument

Övningarna går att koppla till gymnasieskolans övergripande värdegrundsarbete men även till specifika ämnen, exempelvis svenska, historia och samhällskunskap. Vill du ta stöd i styrdokumenterna kan du exempelvis utgå från följande skrivelser:

Läroplanens inledande kapitel, Gy11

”Människolivets okränkbarhet, individens frihet och integritet, alla människors lika värde, jämställdhet mellan kvinnor och män samt solidaritet mellan människor är de värden som utbildningen ska gestalta och förmedla”. I överensstämmelse med den etik som förvaltats av kristen tradition och västländsk humanism sker detta genom individens fostran till rättskänsla, generositet, tolerans och ansvarstagande”

Ur syftetexten till ämnet svenska

”Undervisningen i ämnet svenska ska syfta till att eleverna utvecklar sin förmåga att kommunicera i tal och skrift samt att läsa och arbeta med texter, både skönlitteratur och andra typer av texter. Eleverna ska ges möjlighet att i skönlitteraturen se såväl det särskiljande som det allmänmänskliga i tid och rum. Undervisningen ska också leda till att eleverna utvecklar förmåga att använda skönlitteratur och andra typer av texter samt film och andra medier som källa till självinsikt och förståelse av andra människors erfarenheter, livsvillkor, tankar och föreställningsvärldar. Den ska utmana eleverna till nya tankesätt och öppna för nya perspektiv.”

Ur syftestexten till ämnet historia

”Genom undervisningen ska eleverna ges möjlighet att utveckla sin historiska bildning och förmåga att använda historia som en referensram för att förstå frågor som har betydelse för nuet och framtiden, samt för att analysera historiska förändringsprocesser ur olika perspektiv. Eleverna ska också ges möjlighet att utveckla förståelse av olika tiders levnadsvillkor och förklara människors roller i samhällsförändringar. Undervisningen ska bidra till insikt i att varje tids människor ska förstås utifrån sin tids villkor och värderingar. Eleverna ska också få utveckla förståelse av nutiden samt förmåga att orientera sig inför framtiden. Historia används för att både påverka samhällsförändringar och skapa olika identiteter. Undervisningen ska därför ge eleverna möjlighet att utveckla förståelse av och värdera hur olika människor och grupper i tid och rum har använt historia, samt möjlighet att reflektera över kulturarvets betydelse för identitets- och verklighetsuppfattning.”

Ur syftestexten till ämnet samhällskunskap

”I undervisningen ska eleverna ges möjlighet att utveckla kunskaper om frågor som berör makt, demokrati, jämställdhet och de mänskliga rättigheterna inklusive barns och ungdomars rättigheter i enlighet med konventionen om barnets rättigheter (...) Dessutom ska undervisningen bidra till att skapa förutsättningar för ett aktivt deltagande i samhällslivet.”

Om Raoul Wallenberg Academy

Att agera mot orättvisor är lika viktigt då som nu som alltid. Raoul Wallenberg Academy rustar unga att agera med civilkurage i Raoul Wallenbergs anda för ett medmänskligt samhälle fritt från rasism.

Vi engagerar årligen tiotusentals unga genom våra utbildningar i självledarskap, skolprogram i mänskliga rättigheter och uppmärksammandet av Raoul Wallenbergs dag, Sveriges nationella dag för medmänsklighet och civilkurage. Med Raoul Wallenbergs gärning och ledarskap som inspiration stärker vi unga att stå upp för mänskliga rättigheter och lägger grunden för en motståndskraftig demokrati.